# TALABALARNING O‘QUV-BILUV FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUVNING AHAMIYATI

**Saparova Ayzada Alauatdin qizi**
Nukus davlat texnika universiteti assistent-o‘qituvchisi

***Annotatsiya***
*Mazkur tezisda talabalarning o‘quv-biluv faoliyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati yoritilgan. Kompetensiyaviy yondashuvning o‘quv-biluv faoliyatini faollashtirish, kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish hamda ta’lim samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, texnika oliy ta’lim muassasalarida STEM texnologiyasi asosida kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshirishning pedagogik jihatlari bayon etilgan.*
***Kalit so‘zlar:*** *kompetensiyaviy yondashuv, o‘quv-biluv faoliyati, kompetensiya, STEM texnologiyasi, kasbiy kompetensiya, texnika oliy ta’lim muassasasi.*

## KIRISH

Jahon ta’lim tizimida yuz berayotgan integratsion jarayonlar, fan va texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda mehnat bozorining yangi talablari oliy ta’lim oldiga mutlaqo yangi vazifalarni qo‘ymoqda. Zamonaviy mutaxassis nafaqat nazariy bilimlarga ega bo‘lishi, balki ularni amaliy faoliyatda qo‘llay olishi, muammolarni mustaqil hal qilishi, tanqidiy fikrlashi va innovatsion yondashuvlarni amalga oshira olishi zarur. Shu sababli oliy ta’lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish dolzarb pedagogik masalalardan biri hisoblanadi.

Kompetensiyaviy yondashuv ta’lim natijalarini bilimlar hajmi bilan emas, balki talabaning real faoliyatda bilim, ko‘nikma va malakalarni qo‘llay olish darajasi bilan baholashga asoslanadi. Mazkur yondashuv talabalarning o‘quv-biluv faoliyatini rivojlantirish, ularni mustaqil ta’limga yo‘naltirish hamda kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishga xizmat qiladi.

O‘quv-biluv faoliyati talabaning bilimlarni egallash, qayta ishlash, tahlil qilish, umumlashtirish va amaliyotda qo‘llashga qaratilgan faoliyatidir. Ushbu faoliyatning rivojlanganlik darajasi talabaning kasbiy shakllanishida muhim o‘rin tutadi. O‘quv-biluv faoliyatining samaradorligi motivatsiya, bilish jarayonlari, mustaqil ta’lim va refleksiv faoliyat bilan chambarchas bog‘liqdir.

Kompetensiyaviy yondashuv o‘quv-biluv faoliyatining barcha tarkibiy komponentlarini rivojlantirish imkonini beradi. Ushbu yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida talaba o‘quv faoliyatining faol subyekti sifatida namoyon bo‘lib, bilimlarni mustaqil izlash, tahlil qilish va amaliyotda qo‘llash ko‘nikmalarini egallaydi. Natijada talabalarda kasbiy kompetensiyalar, kommunikativ qobiliyatlar, muammolarni hal etish va qaror qabul qilish ko‘nikmalari shakllanadi.

Texnika oliy ta’lim muassasalarida kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshirishda STEM texnologiyasi muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo‘ladi. STEM yondashuvi fanlararo integratsiyani ta’minlash orqali talabalarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog‘laydi. Mazkur texnologiya talabalarning ilmiy

tafakkuri, muhandislik fikrlashi, analitik yondashuvi va innovatsion faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

STEM texnologiyasi asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida talabalar real muammolarni hal qilish, loyiha faoliyatini amalga oshirish, tajribalar o‘tkazish va jamoaviy ishlash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu esa ularning o‘quv-biluv faolligini oshirish bilan birga kasbiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi.

Tadqiqotlar natijalari kompetensiyaviy yondashuvni samarali amalga oshirish uchun quyidagi pedagogik shart-sharoitlar muhim ekanligini ko‘rsatdi:

- ta’lim mazmunini kompetensiyalarga yo‘naltirish;
- innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish;
- raqamli ta’lim muhitini yaratish;
- mustaqil ta’lim faoliyatini qo‘llab-quvvatlash;
- refleksiv faoliyatni tashkil etish.

Mazkur shart-sharoitlar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni talabalarning bilish faolligini oshirish, kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish va o‘quv-biluv faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tajriba-sinov ishlari natijalari kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonining samaradorligini tasdiqladi. Xususan, talabalarning motivatsion-kognitiv, amaliy-faoliyat va kasbiy-ijodiy ko‘rsatkichlarida sezilarli ijobiy o‘zgarishlar kuzatildi. Bu esa kompetensiyaviy yondashuvning o‘quv-biluv faoliyatini rivojlantirishdagi muhim ahamiyatini ko‘rsatadi.

Xulosa o‘rnida shuni aytish mumkinki, kompetensiyaviy yondashuv talabalarning o‘quv-biluv faoliyatini rivojlantirishning samarali metodologik asosi hisoblanadi. Mazkur yondashuv talabalarning bilimlarni amaliyotda qo‘llash, mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish va kasbiy faoliyatga tayyorligini oshiradi. STEM texnologiyasi bilan integratsiyalashgan kompetensiyaviy yondashuv esa o‘quv-biluv faoliyatining samaradorligini yanada kuchaytirib, zamonaviy mehnat bozori talablariga javob beradigan raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

## FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Raven J. Competence in Modern Society. London, 1984.
2. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированного образования. Москва, 2003.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Москва, 2004.
4. Сапарова А. Техника олий таълим муассасалари талабаларининг ўқув-билув фаолиятини ривожлантиришнинг педагогик асослари. In ZDIT (Vol. 4, Number 18, pp. 78–79. 2025).
https://doi.org/10.5281/zenodo.15559028
5. Saparova A. Development of educational and cognitive activities of technical students based on modern pedagogical methods. In international conference on science, education and law (Vol. 2, Number 4, pp. 158–160. 2026). https://doi.org/10.5281/zenodo.19676996